

Programes i mesures d'atenció a la diversitat dins un centre educatiu de secundària

Síntesi de la ponència feta el 26-09-98 dins les II Jornades d'Ensenyament Secundari

*Joana Caules Ametller,
orientadora de l'IES Joan Ramis de Maó*

L'atenció a la diversitat és un principi fonamental del model educatiu actual. Es vol que els centres educatius:

- reconguin, admetin i atenguin la diversitat individual
- eliminin, limitin o al menys no accentuin les grans diferències

És important reconèixer que tots els alumnes tenen unes necessitats educatives diferenciades. Tots són especials i diferents. Aquesta valoració és fonamental fer-la perquè si no caiem en el simplisme de dir que l'alumne/a és el problema que necessita un remei i ens oblidam de la globalitat, que és el currículum el que necessita adaptar-se a les necessitats individuals.

S'ha de treballar perquè la diversitat humana sigui assumida i valorada com element enriquidor de la tasca educativa. Un ensenyament de qualitat ha de tenir en compte les necessitats individuals. L'experimentació, la indagació per aconseguir satisfer les necessitats individuals d'un alumne/a ens obre moltes vegades les portes a una millora qualitativa per a tots els alumnes.

L'èxit de les mesures d'atenció a la diversitat depèn de la implicació directa de tots els agents educatius: pares, professors i alumnes. El respecte a la diferència, la capacitat de conviure... han d'és-

ser valorats i assumits per tota la Comunitat Educativa. Els centres educatius hem d'ensenyar a compartir, conviure, co-educarse... i això només es pot fer si forma part dels objectius a treballar i assolir des de totes les àrees i són valorats com qualsevol altre

contingut conceptual o procedimental del currículum.

És necessària una implicació efectiva per part del professorat d'un centre en les mesures d'atenció a la diversitat. S'han d'evitar les segregacions d'alumnes que estan dins programes específics d'atenció a la diversitat (integració, compensatòria...). Tothom se n'ha de responsabilitzar, en diferents graus, i participar en el procés.

El professorat ha de posar en marxa i esgotar tots els recursos ordinaris que té a la seva disposició (canvis metodològics, diversos materials, més temps...). No serveixen els plantejaments didàctics homogenis; s'ha de partir del marc heterogeni on es dona el procés.

La flexibilitat de l'ensenyament i dels propis agrupaments dels alumnes en els centres educatius ha de fer possible aconseguir aquest objectiu. S'han de cercar alternatives que permetin atendre la diversitat de l'alumnat. Hem d'aconseguir oferir opcions curriculars que s'adaptin als alumnes amb necessi-

tats, capacitats, interessos i motivacions diferents.

Si es vol aconseguir que totes les mesures que s'estableixin a un centre per atendre la diversitat resultin eficaces s'ha d'aconseguir que la motivació, peça clau del procés d'ensenyament-aprenentatge, sigui un objectiu prioritari. No parlem només de la motivació dels alumnes, també és fonamental la motivació del professorat implicat.

L'activitat del professorat pot ésser diferent en els continguts i activitats que seleccionen per facilitar la consecució d'objectius, en la forma d'acollir els alumnes i de començar les classes, en la forma d'explicar, en la forma d'avaluar l'aprenentatge....

L'interès i esforç amb què afronten el treball escolar els alumnes depèn del valor que consideren que té i dels objectius finals que persegueixen. La forma d'enfrontar-se a les exigències escolars i les feines proposades està condicionada per la preocupació per fer-ho bé, no posar-se en evidència davant els companys, per aconseguir una valoració positiva de la pròpia competència i evitar la negativa.

No sempre feim una valoració prou objectiva de quines són les causes que porten un al·lot o al·lota a no fer feina, a estar apàtic... Hi ha vegades que això és el resultat d'haver-se esforçat durant temps i temps i haver arribat a la conclusió que no es podrà aconseguir entendre res ni aconseguir èxit.

A partir dels 13-14 anys els adolescents tenen la necessitat de veure la utilitat del que aprenen. Els professors hem de fer un esforç per donar-los a conèixer la utilitat concreta de la seva àrea.

Els alumnes necessiten sentir-se acceptats. Aquesta necessitat d'acceptació no només es manifesta en situacions d'aprenentatge

ge sinó també en tots els aspectes referits a la interacció social amb els altres (companys, professors...). La disponibilitat d'un professor per ajudar-los a superar les

dificultats és un dels factors que més contribueix a esforçar-se per aprendre.

La possibilitat d'elecció és també determinant per millorar la motivació. Elegir tema de feina, intervenir en l'organització de les activitats... Aconseguir implicar-los en el procés.

S'ha de potenciar que se'n adonin del que saben fer, de com progressen.

L'orientació educativa-professional és molt important. S'ha d'ajudar als alumnes que descobreixin el que els interessa, el que volen pel futur...

El currículum ha d'estar sotmès a constants adaptacions. Adaptacions enteses com la satisfacció de les necessitats que presenta cada alumne/a a dins el context del centre educatiu i del propi procés d'ensenyament. Ens trobem en diferents nivells d'adaptacions curriculars:

- **de centre:** s'ha de contextualitzar el currículum a la realitat sociocultural de l'entorn a fi d'a-

favorir una millor resposta a la diversitat de l'alumnat. Això pot contribuir que tota la Comunitat Educativa assumeixi la resposta a les necessitats educatives que presenta l'alumnat

- **d'aula:** s'ha d'adaptar la programació al grup concret d'alumnes ja que cada grup-classe té unes peculiaritats que s'han de respectar i tenir presents en el moment de plantejar les classes.

- **individualitzades:** en els casos d'alumnes que tenen unes n.e.e. que requereixen un tractament diferenciat. La significativitat o no d'aquestes adaptacions dependrà de les necessitats concretes que presenti l'alumne/a.

Els agrupaments flexibles són mesura present a tots els programes d'atenció a la diversitat. Es tracta de modificar el grup-classe i reagrupar els alumnes a fi de poder utilitzar una metodologia que faciliti una individualització de l'ensenyament i una millor atenció a la diversitat. L'objectiu és partir de les diferències indivi-

duals pel que fa a ritme d'aprenentatge, motivacions... dels alumnes. Diferents tipus de flexibilització:

- programes específics: P.C.E., P.I.E., P.D.C

Diversitat

- dins l'aula (treball en grup, dos professors...)
- intranivells (optativitat de 1r Cicle)
- àrees específiques i optatives al 2n Cicle.

Reflexions finals:

1. Sempre hem de procurar que les estratègies educatives i la metodologia utilitzada sigui respectuosa amb el principi de respecte a les diferències individuals.

2. A l'edat adolescent és molt gran la influència del grup d'iguals i si volem ajudar de forma eficaç als nostres alumnes perquè assoleixin un bon nivell de socialització hem d'utilitzar estratègies d'intervenció que permetin, sempre que sigui possible, la màxima normalització de tots els alumnes. Les mesures extremes d'atenció a la diversitat només s'han d'adoptar quan s'hagin comprovat com a eficaç totes les mesures ordinàries d'atenció a la diversitat.

3. Qualsevol mesura que es planteja ha de tenir caràcter flexible i obert i tenir com a objectiu final el retorn al currículum ordinari, la màxima normalització.

4. Qualsevol mesura d'adaptació o canvi ha de fer-se en benefici de l'alumne/a, no pensat en el benefici, avantatge o comoditat del centre. □

SERVEI DE LLIBRES ESTRANGERS LLIBRES DELS PAÏSOS CATALANS JOGUINES I LLIBRES INFANTILS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 971 71 38 21
07002 Palma

ESPECIALISTES EN ARTICLES DE MUNTANYA, CAMPING, ESQUÍ I ESCALADA

ES REFUGI

Via Sindicat,
21 pati interior.
(antic edifici del
Sindicat Forà)

T'EQUIPAM PER A L'AVENTURA